

Вікторія СТАНКЕВИЧ, головний редактор Uteka-Agro

## ЗАКРИТТЯ ОБЛІКОВОГО РОКУ: ЗВЕДЕНИЙ ЧЕК-ЛИСТ ДЛЯ СІЛЬГОСППІДПРИЄМСТВА

У таблиці-підказці наведемо послідовність дій бухгалтера для закриття рахунків обліку доходів і витрат, визначення фінрезультатів діяльності підприємства і, врешті, виведення остаточної суми нерозподіленого прибутку.

Дія 1	Примітки 2
<b>Крок 1. Закриття основних та регулюючих рахунків бухобліку</b>	
Закриваємо інвентарні (10–12, 14, 16, 20–22, 25–28, 30, 31, 33), регулюючі рахунки (13, 38, 45, 46, 285) та рахунки розрахунків (18, 34–37)	<p>Активні рахунки: Початкове дебетове сальдо + Обороти за дебетом – – Обороти за кредитом = Кінцеве дебетове сальдо.</p> <p>Пасивні рахунки: Початкове кредитове сальдо + Обороти за кредитом – – Обороти за дебетом = Кінцеве кредитове сальдо</p> <p>Особливості формування резерву сумнівних боргів (далі – РСБ, рахунок 38). Відповідно до п. 7 НП(С)БО 10 РСБ слід розраховувати на кожну дату балансу.</p> <p><b>Зверніть увагу!</b> РСБ не створюється: під дебіторську заборгованість (далі – ДЗ) за розрахунками з бюджетом; заборгованість за виданими авансами; ДЗ, забезпечену гарантією, порукою, завдатком і т. п.; безнадійну заборгованість.</p> <p>РСБ можна не створювати (п. 7 розд. I НП(С)БО 25):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– підприємствам, у яких на дату балансу в обліку немає сумнівної ДЗ;</li> <li>– мікропідприємствам;</li> <li>– платникам єдиного податку третьої групи;</li> <li>– неприбутковим організаціям.</li> </ul> <p>Величина РСБ визначається за одним із двох методів, установлених п. 8 НП(С)БО 10: із застосуванням абсолютної суми сумнівної заборгованості або коефіцієнта сумнівності</p>
Закриваємо рахунки капіталу та зобов'язань (40–43, 47, 48, 50–53, 55, 60–68)	<p>Закриття рахунку 41 має свої особливості. Сума дооцінки необоротних активів, а також сума перевищення попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок спрямовується на збільшення капіталу в дооцінках (Кт 411, 412). Надалі суму, що «зависла» на субрахунку 41, списують на нерозподілений прибуток (п. 21 НП(С)БО 7, п. 24 НП(С)БО 8):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– або під час вибуття раніше переоціненого об'єкта основних засобів (далі – ОЗ);</li> <li>– або раз на рік (щомісячно, щокварталу) у сумі, пропорційній до нарахованої амортизації.</li> </ul> <p>Таку періодичність підприємство визначає в наказі про облікову політику (п. 2.1 Методичних рекомендацій з облікової політики підприємства, затверджених наказом Мінфіну від 27.06.2013 № 635, далі – Методичні рекомендації № 635).</p> <p><b>Зверніть увагу!</b> Ця сума не дорівнює сумі нарахованої амортизації, а лише пропорційна до неї. Належна до списання сума розраховується за тією самою формулою, що й сума амортизації, але виходячи із суми капіталу в дооцінках, тобто сальдо за Кт 411 та 412, а не з балансової вартості об'єкта ОЗ та нематеріальних активів (далі – НА).</p> <p>Тож, якщо наказом про облікову політику підприємства передбачено щорічне списання сум дооцінки ОЗ та НА із капіталу в дооцінках до складу нерозподіленого прибутку, не забудьте відобразити цю операцію за підсумками 2021 року записом: Дт 411 (412) – Кт 441</p>

1	2
<b>Крок 2. Закриття операційних рахунків</b>	
Закриваємо рахунок 91 «Загально-виробничі витрати»	Загальновиробничі витрати відносяться на кожний об'єкт витрат шляхом розподілу з використанням обраної бази розподілу (Дт 23 – Кт 91). Див. на с. 4 цього номера
Розраховуємо та списуємо калькуляційні різниці в рослинництві, тваринництві та промислових виробництвах. Закриваємо рахунок 23 «Виробництво»	<p>Для правильного обчислення фактичної собівартості продукції (робіт, послуг) розподіл витрат і закриття рахунків слід проводити в порядку, передбаченому п. 6.2 Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджених наказом Мінагрополітики від 18.05.2001 № 132 (далі – Методрекомендації № 132). Докладніше див. на с. 9 цього номера.</p> <p>Різниця між фактичною та плановою собівартістю продукції відноситься пропорційно на залишок продукції на кінець року і на ті рахунки (субрахунки) бухобліку, на які цю продукцію було списано протягом року.</p> <p>Додатна калькуляційна різниця (фактична собівартість більша за планову) відображається звичайним записом на суму перевитрат (Дт 23, 27, 90 – Кт 23), а від'ємна – методом «сторно» (п. 5.3 Методрекомендацій № 132)</p>
<b>Крок 3. Закриття рахунків обліку витрат та доходів</b>	
Закриваємо рахунки класів 7 та 9	<p>Відображаємо витрати та доходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– від операційної діяльності: Дт 791 – Кт 90, 92–94; Дт 70, 71 – Кт 791;</li> <li>– фінансових операцій: Дт 792 – Кт 95, 96; Дт 72, 73 – Кт 792;</li> <li>– іншої діяльності: Дт 793 – Кт 97; Дт 74 – Кт 793</li> </ul>
<b>Крок 4. Розрахунок витрат (доходу) з податку на прибуток (лише для платників цього податку)</b>	
Починаємо з декларації з податку на прибуток	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Обчислити сальдо за рахунком 79 (до визнання витрат із податку на прибуток) і перенести це значення до ряд. 02 декларації з податку на прибуток.</li> <li>2. У декларації визначити з урахуванням різниць, передбачених Податковим кодексом (далі – ПК), об'єкт обкладення податком на прибуток (ряд. 04) і податкове зобов'язання із цього податку (рядки 6 та 17)</li> </ol>
Переходимо до фінзвітності	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. У бухобліку нарахувати податок (Дт 98 – Кт 641), закрити витрати на фінрезультат (Дт 79 – Кт 98), перенести цю суму в ряд. 2300 «Витрати (дохід) з податку на прибуток» форми № 2 (№ 2-м, № 2-мс).</li> <li>2. Визначити чистий прибуток (збиток) за звітний період у ряд. 2350 (2355) форми № 2 (№ 2-м, № 2-мс) і таким чином завершити заповнення цієї форми.</li> </ol> <p>На цьому етапі завершують визнання витрат із податку на прибуток суб'єкти малого та мікропідприємництва. У формах № 1-м, № 2-м і № 1-мс, № 2-мс вони обчислюють витрати з податку на прибуток у сумі податку, фактично нарахованого за даними декларації за звітний період (п. 5.8 розд. II, п. 2.6 розд. III НП(С)БО 25).</p> <p><b>Будьте уважні!</b> Під час складання фінансового звіту за 2021 рік для визнання підприємств суб'єктами малого і мікропідприємництва слід застосовувати критерії, установлені ст. 2 Закону від 16.07.1999 № 996-XIV (п. 2 розд. I НП(С)БО 25)</p>
Розраховуємо тимчасові податкові різниці та відстрочені податки	<p>Якщо підприємство – платник податку на прибуток отримає за 2021 рік дохід у сумі не більше ніж 40 млн грн, воно має право не коригувати фінрезультат до оподаткування на різниці з розд. III ПК (ст. 134 ПК). Тоді різниць між бухгалтерським і податковим обліком не має бути взагалі (за винятком різниць, пов'язаних із податковими збитками минулих років та перехідними операціями, розпочатими до 01.01.2015). Витрати з податку на прибуток повністю збігаються із сумами податку в декларації.</p> <p>Якщо ж річний дохід підприємства перевищить 40 млн грн, воно зобов'язане проводити всі коригування фінрезультату до оподаткування, установлені ПК, і тут можуть виникати як тимчасові, так і постійні різниці між бухгалтерським і податковим обліком у частині визнання тих або інших витрат.</p> <p><b>До відома:</b> в обліковій політиці також необхідно закріпити частоту визначення тимчасових податкових різниць: один раз на кінець звітного року або на кінець кожного проміжного звітного періоду (кварталу, півріччя, 9 місяців, року) (п. 2.1 Методрекомендацій № 635)</p>

1	2
<p>Визначаємо витрати (дохід) із податку на прибуток з урахуванням відстрочених податкових активів та зобов'язань (далі – ВПА/ВПЗ відповідно)</p>	<p>Нагадаємо, витрати (дохід) із податку на прибуток – це сума, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстрочених ВПЗ та ВПА (п. 3 НП(С)БО 17).</p> <p>Під час складання фінансової звітності підприємства загальна сума витрат/доходу з податку на прибуток наводиться в ряд. 2300 форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».</p> <p>Для розрахунку витрат (доходу) з податку на прибуток можна користуватися рекомендаціями Мінфіну з листа від 29.12.2006 № 31-34000-20-13/28502).</p> <p>Радимо застосовувати такий алгоритм визначення суми витрат (доходу) з податку на прибуток за звітний рік.</p> <p><b>Етап 1.</b> Визначаємо поточний податок на прибуток за даними ряд. 17 декларації за звітний період (квартал, рік). Протягом року сума податку відображається проведенням Дт 98 – Кт 641 (зазвичай раз на квартал, на останнє число кварталу). Якщо наростаюча сума податку, наприклад, за три квартали виявилася меншою від податку за перше півріччя, робиться запис методом «сторно» так, щоб наростаючий оборот за Дт 98 – Кт 641 відповідав даним ряд. 17 декларації.</p> <p><b>Етап 2.</b> Списуємо сальдо рахунків 17 та/або 54, які числилися на початок звітного року, записами Дт 98 – Кт 17 та/або Дт 54 – Кт 98.</p> <p><b>Етап 3.</b> Розраховуємо ВПА (рахунок 17) та/або ВПЗ (рахунок 54) на кінець звітного періоду (кварталу, року). Для цього суми тимчасових податкових різниць на кінець року множимо на ставку податку на прибуток, який діятиме в наступному році (у 2022 році ставка не зміниться – 18 %). Отримані суми відображаємо записом Дт 17 – Кт 98 (ВПА) та/або Дт 98 – Кт 54 (ВПЗ).</p> <p><b>Етап 4.</b> Після відображення всіх перелічених вище операцій на кінець року рахунок 98 буде мати залишок (дебетовий або кредитовий). Але на рахунках класу 9 (у т. ч. рахунка 98) на кінець року не повинно бути залишків, тому сальдо рахунка 98 слід закрити записами:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Дт 791 – Кт 98 – якщо залишок на рахунку дебетовий. Загальна сума цього проведення за рік – це витрати з податку на прибуток, які відображаються в ряд. 2300 форми № 2;</li> <li>– Дт 98 – Кт 791 – якщо залишок кредитовий. Сума проведення відображається в ряд. 2300 форми № 2 як дохід із податку на прибуток.</li> </ul> <p><b>Етап 5.</b> Наводимо дані про ВПА та ВПЗ (сальдо рахунків 17 і 54 на кінець року) у фінзвітності. Такі дані допускається показувати згорнуто.</p> <p>Так, якщо сальдо за Дт 17 &gt; сальдо за Кт 54, то різниця відображається в ряд. 1045 форми № 1; сальдо за Дт 17 &lt; сальдо за Кт 54 – у ряд. 1500 форми № 1</p>
<b>Крок 5. Формування нерозподіленого прибутку (непокритого збитку)</b>	
<p>Закриваємо субрахунки 791–793</p>	<p>Отриманий підприємством прибуток від операційної, фінансової та іншої діяльності відносять на збільшення нерозподіленого прибутку (зменшення непокритого збитку): Дт 791–793 – Кт 441 (442);</p> <p>Збиток від операційної, фінансової та іншої діяльності направляють у зменшення нерозподіленого прибутку (збільшення непокритого збитку): Дт 441 (442) – Кт 791–793</p>
<b>Крок 6. Відображення використання прибутку в поточному звітному періоді</b>	
<p>Закриваємо субрахунок 443</p>	<p>Точку в бухобліку 2021 року поставить списання сальдо субрахунка 443, якщо протягом року підприємство використало прибуток, наприклад:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– для нарахування дивідендів власникам підприємства (Дт 443 – Кт 671);</li> <li>– створення (збільшення) резервного капіталу (Дт 443 – Кт 43);</li> <li>– збільшення статутного капіталу (Дт 443 – Кт 401).</li> </ul> <p>На суму використаного протягом року прибутку зменшують нерозподілений прибуток (Дт 441 – Кт 443) та/або збільшують непокритий збиток (Дт 442 – Кт 443)</p>
<b>Крок 7. Перевірка записів на позабалансових рахунках</b>	
<p>Перевіряємо рахунки класу 0</p>	<p>Позабалансові рахунки призначено для узагальнення інформації про наявність і рух цінностей, що не належать підприємству, але тимчасово перебувають у його користуванні, розпорядженні або на зберіганні (орендовані ОЗ, матеріальні цінності на відповідальному зберіганні, переробленні та ін.).</p> <p>Бухоблік на цих рахунках ведеться за простою системою, тобто записи про надходження, вибуття, використання, продаж матеріальних цінностей, бланків суворого обліку, утворення умовних прав і зобов'язань, списання з балансу майна внаслідок нестачі, псування та ДЗ тощо проводяться лише за дебетом (або кредитом) одного позабалансового рахунка із зазначенням кількісно-вартісних показників</p>